

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Gerard Bieniek

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Zakładów Chemicznych "P.(...)" - Spółki Akcyjnej w P.
przeciwko "P.(...)" - Spółce Akcyjnej w W.

oraz M. G.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 lipca 2008 r.,

zażalenia pozwanego M. G.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 14 sierpnia 2007 r., sygn. akt I ACa (...) [I
WSC (...)],

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Pozwany M. G. wraz ze skargą kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 22 listopada 2006 r. złożył wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty sądowej należnej od skargi.

Postanowieniem z dnia 4 lipca 2007 r. Sąd Apelacyjny zwolnił pozwanego od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej częściowo, a mianowicie ponad kwotę 20.000 złotych i oddalił wniosek w pozostałej części.

Postanowieniem z dnia 14 sierpnia 2007 r. ten sam sąd odrzucił skargę kasacyjną pozwanego wobec jej nieopłacenia.

Pozwany zaskarżył w całości to postanowienie. Wniósł jednocześnie o rozpoznanie postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 4 lipca 2007 r., któremu zarzucił naruszenie art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) przez przyjęcie, że jest w stanie ponieść koszty sądowe w wysokości 20.000 złotych bez uszczerbku dla utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1 i 2 k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje jedynie na postanowienia sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną oraz skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia a także na postanowienia kończące postępowania w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna z wyjątkiem postanowień w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie (od których można wnieść skargę kasacyjną) a także z wyjątkiem postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji. Katalog zaskarżalnych do Sądu Najwyższego postanowień jest zamknięty i nie obejmuje postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych.

Nie oznacza to jednak, że niezaskarżalne postanowienie sądu drugiej instancji, odmawiające zwolnienia od opłat od skargi kasacyjnej, uchyla się od jakiegokolwiek kontroli Sądu Najwyższego. Jeśli skutkiem odmowy zwolnienia od opłat jest nieopłacenie skargi kasacyjnej, a to doprowadziło do jej odrzucenia, to wówczas Sąd Najwyższy rozpatrując zażalenie postanowienie odrzucające skargę kasacyjną, rozpatruje na wniosek strony na podstawie art. 380 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., również postanowienie sądu drugiej instancji o odmowie przyznania zwolnienia od opłat od skargi kasacyjnej. Takie stanowisko dominuje w judykaturze i podziela je Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym zażalenie powodów (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2000 r. sygn. akt ICZ 259/99 nie publ., 17 stycznia 2003 r. I CZ 193/02 nie publ., z dnia 29 kwietnia 2003 r. V CZ 45/03 nie publ., z dnia 28 kwietnia 2004 r. III CZ 22/04 nie publ., z dnia 14 października 2005 r.).

W zażaleniu skierowanym przeciwko odrzuceniu skargi kasacyjnej został zawarty wymagany w art. 380 k.p.c. sformułowany *expressis verbis* wniosek o rozszerzenie kontroli na postanowienie Sądu Apelacyjnego o odmowie zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej.

W ocenie Sądu Najwyższego, postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 4 lipca 2007 r. odmawiające pozwanemu w całości zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej nie było trafne.

Pozwany dotychczas uiścił 45.000 złotych tytułem opłat sądowych od zarzutów od nakazu zapłaty oraz od apelacji. Jest to kwota znaczna, nawet w porównaniu z wysokością przychodów pozwanego wykazywanych w zeznaniach podatkowych za 2005 r. oraz za 2006 r., kiedy prowadził okresowo z zyskiem działalność gospodarczą. Złożenie kolejnego wniosku o zwolnienie od opłat sądowych wymagało ponownego ustalenia sytuacji majątkowej strony z uwzględnieniem dotychczas poniesionych wydatków. Z oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania wynika, że pozwany posiadając bardzo skromne oszczędności uzyskuje jedynie dochody z wynagrodzenia za pracę w wysokości brutto 2000 złotych miesięcznie. Działalność gospodarcza nie przynosi dochodu a w miesiącu maju 2007 r. pozwany poniósł straty. Stan prawny udziałów w spółce „R.(...)” uniemożliwia ich sprzedaż w celu uzyskania środków na pokrycie opłaty sądowej. Biorąc pod uwagę te ostatnio występujące okoliczności, a także wyłożoną już kwotę 45.000 złotych należy uznać, iż zostały spełnione w sprawie przesłanki z art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych do całkowitego zwolnienia pozwanego od opłaty od skargi kasacyjnej.

Jeżeli Sąd Apelacyjny miał wątpliwości, co do wiarygodności złożonego przez pozwanego oświadczenia, powinien zażądać dodatkowych wyjaśnień. W sytuacji, gdy pozwany złożył oświadczenie, że nie osiąga dochodów z działalności gospodarczej, nie można mu zarzucać, że nie wykazał ewentualnych dochodów z tego tytułu, bo nie sposób przyjąć, by działalność gospodarcza nie przynosiła zysku.

Z tych względów, skoro nieuzasadniona całkowita odmowa zwolnienia powodów od opłaty sądowej doprowadziła do odrzucenia skargi kasacyjnej powodów, należało uchylić zaskarżone postanowienie na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

Uchylenie postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej oznacza jednocześnie upadek postanowienia wpadkowego. Dlatego uchylenie postanowienia rozpoznawanego dodatkowo na podstawie art. 380 k.p.c. nie jest potrzebne ani dopuszczalne (tak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 listopada 2004 r. sygn. akt III CZP 62/04, OSNC 2005/11/181).